

Kurum :Işık Üniversitesi
Başlık :Güvenli İç Mekan Yaklaşımı ve Tasarım Yönetimi
Konuşmacılar :Doç. Dr. Betül BİLGE ÖZDAMAR, Prof. Dr. Özgen Osman DEMİRBAŞ
Video Adresi :https://youtu.be/SG_GAhkq_4Q
Yayın Tarihi :25.04.2023

Özgen Osman Demirbaş: İyi akşamlar. Hoş geldiniz. Feyziye Mektepleri Işık Üniversitesi Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi olarak yaşadığımız üzücü deprem olaylarından sonra hayata geçirdiğimiz seminer serimizin onuncusuna geldik. Bugün yine her hafta olduğu gibi konuya farklı açılardan, farklı ölçeklerden bakmaya özen gösteriyoruz. Farklı uzmanların görüşlerine, görüşlerini dinlemeye ve işte bunları bir araya getirerek bir bilgi birikimi oluşturmaya çalışıyoruz. Aslında buradaki temel hedefimiz de, o ve bunu kamulaştırarak aslında kamusal algımızı arttırmak ve kaçınılmaz olan afetlerde yapılı çevrede daha sağlıklı, daha güvenli çevreler oluşturmak için neler yapabileceğimizi öğrenmek adına yapıyoruz. Bugün de farklı bir konumuz var. Konuğumuz Başkent Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümünden Doç. Dr. Betül BİLGE ÖZDAMAR. Hoş geldiniz Hoca'm,

Betül Bilge Özdamar: Hoş bulduk. Hoca'm sağ olun.

Özgen Osman Demirbaş: Çok teşekkür ederiz davetimizi kırmadınız. Betül Hoca, "Güvenli İç Mekan Yaklaşımı ve Tasarım Yönetimi" başlığında bir konuşma yapacak. Çok uzun senelerdir iç mekan tasarımında güvenlik konularını ve güvenli tasarım konularını çalışıyor. Bu konuda bir sürü yazıları var, araştırmaları var, konuşmaları var biliyoruz. Bu noktada yaşanan depremlerden sonra da iç mekan kurgusu anlamında da önemli olan noktalara değinecek. Ben sözü daha fazla uzatmadan Betül Hoca'ya bırakmak istiyorum. Hoca'm buyurun, ekranda paylaşabilirsiniz. Paylaşacaksınız herhâlde buyurun söz sizin. Teşekkür ederim.

Betül Bilge Özdamar: Peki. Ben teşekkür ederim. Zannediyorum geldi değil mi ekran?

Özgen Osman Demirbaş: Evet, ekranınızı görüyoruz.

Betül Bilge Özdamar: Tamam harika. Bir saniye lütfen. Evet herkese merhaba. Işık Üniversitesi Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi tarafından düzenlenen seminerinize katılmaktan dolayı ilk önce ne kadar memnun olduğumu belirtmek istiyorum. Ayrıca Sayın Dekanım Prof. Dr. Osman Demirbaş Hoca'ma, değerli ekibine, burada katılım gösteren tüm öğretim üyeleri ve öğrencilere teşekkür ediyorum ve sözlerime ilk önce çok kısaca kendimden bahsederek başlamak istiyorum. Ben 1991 yılında Bilkent Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümünden mezun oldum. Mezuniyetimle beraber 18 yıl bilfiil profesyonel iç mimar olarak çalıştım. 14 yıldır da akademiye öğretim üyesi olarak görev yapıyorum ve mesleğime hizmet etmeye devam ediyorum. Bildiğiniz gibi 6 Şubat 2023 tarihinde yerel saatle 04.17'de Kahramanmaraş Pazarcık merkezli ve aletsel büyüklüğü 7.7 olan çok şiddetli bir deprem meydana geldi. Deprem Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu, İç Anadolu ve Akdeniz Bölgelerini kapsayan geniş bir alanda hissedildi. Aynı gün yine yerel saatle 13.24'te ilksel sonuçlara göre Kahramanmaraş Elbistan merkezli 7.6 şiddetinde 2. bir deprem yaşadık. Resmi açıklamalara göre bu depremlerde can kaybı 50.000, bilinen can kaybı

50.783, yaralanan sayısı 107.000 civarında olduğu açıklandı. Toplam yıkılan bina sayısı 18.200. 11 ilde toplam 90.609 acil yıkılacak, ağır hasarlı ve yıkık bina olduğu açıklandı. Tabii bunlar çok ağır bedeller. Bu gibi afet durumlarında yapısal hasarları sayıyla sayabiliyor iken kaybettiğimiz canları, yaşamları psikolojik ya da sosyal yıkımları sayısal olarak ölçmek pek de mümkün değil. İşte bugün sizlerle bugün burada paylaşmak istediğim konunun amacı da tam olarak budur. İnsan ve bina ilişkili meslek gruplarının mesleki sorumlulukları çerçevesinde güvenli yaşam alanlarını oluşturmaya yönelik gereklilikleri sağlaması şarttır. Bugün raporlara sadece birer sayı olarak geçen bu afet yıkımları yapısal gerekliliklerin ve bölgesel ya da alansal çalışmaların zayıflığı ve denetimsizliği sonucu yaşanmıştır. Sizlerle birazcık bu konu hakkında çok kısaca bir terminolojileri hızlıca geçmek istiyorum. Buna göre işte afetler genel çerçevede bildiğiniz gibi doğal kaynaklı, insan ve teknoloji kaynaklı olarak açıklanıyor. Doğrudan ya da dolaylı olarak insan faaliyetleri sonucu ortaya çıkan afetler, insan ve teknoloji kaynaklı afetler olarak tanımlanıyor. Tabii ki bunun neden-sonuç ilişkisi kurulmadan doğrudan insan hatasından ve yetersizliğinden kaynaklandığı söylenebiliyor. İnsan tarafından bu oluşan sonuçlara sanayi, teknoloji ve bilim arayıcılığıyla yaratılan zararlar ve tehlikelerin hesaplanamaz olduğuna işaret edilmek için imal edilmiş belirsizlik tanımını kullanıyor kimi kaynaklar. Tehlikeyi meydana getiren teknolojiyi üretebilen insanın yine bu teknolojiyi ve tehlikeyi önleyici tedbirlerle üreterek uygulayabiliyor olması gerekiyor. Doğal insan ya da teknoloji kaynaklı afetlerin işte doğurabileceği bütün bu yapısal ya da yapısal olmayan hasar boyutlarını azaltılmasına, azaltılmasına yönelik tüm faaliyetlere de bildiğiniz gibi afette acil durum yönetimi çalışmaları diyoruz. Bu güvenlik önlemleri ve mekânsal ele alış biçimlerinden önce kafamızda büyük tabloyu belirlemek için hepimizin bildiği gibi afet ve acil durum yönetim sistematiğini koydum buraya bir hatırlamak amaçlı. Aslında şöyle bir açıklama getirmek istiyorum. İç mimarlık alanı açısından bu yönetim sistemi tanımlamasına çalışmaların amacı risklerin değerlendirilmesi ve incelenerek ortaya konulması temeline dayanıyor. Oluşabilecek her türlü tehdiye ait riskler ve bunların oluşturabileceği tehlikelerin tespit edilmesi gerek. O zaman 1. aşamada, risk analizi çalışması yapılmalıdır. Bunun sonucu elde edilen cevaplar hangi tehlikelere maruz kalabilirim sonucunu bize yanıtlayacaktır. 2. aşamada, bu oluşabilecek risklerin verdiği zararlar ve bu zararların önem dereceleri ortaya konmalıdır. 3. aşamada, öncelik sırasına göre riskler listelenir ve 4. aşamada da, listelenmiş olan tehditlerin engellenmesi ya da oluşturabileceği zararların azaltılmasına yönelik “ne çalışmalar yapabiliriz?” sorusuna cevap aramaya çalışırız. Aslında asıl dert ve asıl yaklaşım bu yolla risklerin düşürülmesi ve bunun amaçlanmasıdır. Tehlike ve risk arasında varolan bu ilişkiyi “Quantos Sociencial Risk” adlı makalesinde basitçe örnekliyor. Ben bu örneği çok sevdiğim için sizinle de paylaşmak istiyorum. Buna göre der ki: “Okyanusu geçen 2 adamdan biri büyük bir yolcu gemisindedir. Diğeri ise bir sandaldadır. Ana tehlikeyi ise derin su ve büyük dalgalar oluşturmaktadır. Risk yani boğulma olasılığı sandalda bulunan kişi için çok daha fazladır.” Bu düşünce paralelinde de insan yerleşkesi bulunmayan bir bölge için deprem tehlikesi, insan yerleşkesi bulunan bir bölge için deprem riski taşıyor anlamına gelir. Acil durumda afet yönetiminin başlangıç safhasını oluşturan işte bu risk analizi ve yöntemi de burada görmüş olduğunuz gibi zarar azaltma, hazırlıklı olma, müdahalede iyileşme safhalarını kapsayan bir genel süreç çalışmasına dönüşüyor. Evet, iç mimarlığın bu sorumluluk ve güvenlik yaklaşımları açısından bakarsak meseleye aslında iç mimarlık mesleğinin çok farklı dinamikleri barındıran iletişim ve etkileşimi yoğun bir meslek dalı olduğunu biliyoruz. İç mimarlar donanımlı bir bilgi ve uygulama deneyimine sahip olmaları gerektiği gibi farklı disiplinlerle de ortak çalışmalı ve mekânla ilişkili tüm girdilere ve çıktılara hakim olmalı. Bu süreç içerisinde iç mimar olarak tasarım, işlev, estetik, konfor değerleriyle teknik gereklilikleri ön planda tutmak biraz yetersiz kalıyor. IFI International Federation of Interior Architects/Designers, iç mimarın sorumluluklarını tanımlarken bizler “Sağlık, güvenlik ve refah ve tüm kullanıcıların gereksinimleri için tasarlarız. Bizler insan deneyimini biçimlendiren mekânları”

biçimlendiririz” der. Aynı zamanda TMMOB İçmimarlar Odası, “İç mimarın görev hizmetini mesleğini iç mekâna bağlı kapalı ya da yarı kapalı alanlarda konfor koşulları, güvenlik ve işlevler üzerinden oluşturmaya, uygulamaya ve denetlemeye yetkili ve sorumludur” diye açıklar. İşte bu noktada iç mekân güvenliği yaşam, insan yaşamı söz konusu olduğundan dolayı önemsememiz gereken 1. adımımız olmalı bizim. İç mekânda güvenlik yaklaşımı işte benim bugünkü konuşmamın genel çerçevesini afet ve acil durumda iç mekândaki bu güvenlik yaklaşımları oluşturuyor. Güvenliğe baktığımız zaman genel tanımı ile, temel ihtiyaçların karşılanması, fiziksel tehditlerden korunma anlamına geliyor. Ancak çok boyutlu bir yaklaşımla bakarsak iç mekân güvenliğine biz kesinlikle tasarım disiplininin ve planlamamızın içine almamız gerektiğini anlıyoruz. Tabii bu güvenlik meselesi de yangın tehdidini de konuşmamız da çok doğru olacaktır. Çünkü iç mekânlarda birincil risklerden bir tanesi yangın. Yani bina yangınıdır ve çok büyük bir yüzdelle söz konusu oluyor özellikle insan ve teknoloji kaynaklı afet çerçevesinde. Acil durum gerektiren ve meydana gelen olayın yapısına, gelişimine göre de afet boyutuna kadar varabilecek olan olayların verdikleri zararlar yaşamı yapısal çevreyi ve dolayısıyla mekânları olumsuz yönde etkiliyor. Ancak nedeni ne olursa olsun güvenlik ve emniyet faktörleri söz konusu olduğunda biz daha az değişken bir yapının gerekliliğinden, yapılanmanın gerekliliğinden bahsetmek durumundayız. Dolayısıyla mekân içi emniyet bir ihtiyaç değil kesinlikle bir gerekliliktir. İç mimarlar bu sistemin neresinde yer alıyor? sorusuna bakarsak, bu süreç çalışması içerisinde elbetteki binayı inşa eden, planlayan, üreten mimarlar, mühendisler yer alıyor birinci ölçekte ancak ve aslında iç mimarlar da bu sistemin içerisinde önemli bir noktada varlar. Ben 2011 yılından beri bu konuyu dile getiriyorum. Lisans, yüksek lisans ve doktora seviyesinde de seçmeli derslerini veriyorum. Kişisel olarak da bu iç mekânın önemi gereği bilgi ve yaklaşımların da eğitim müfredatı içerisinde lisans eğitimine zorunlu ders olarak konması gerektiğini düşünüyorum. İç mimarlar acil durum ve afet yönetim sistemi içerisinde yer alan önlem ve zarar azaltma evresinde yer alırlar. Planlama sürecinden itibaren farklı ölçeklerde bir ekip çalışmasını gerektiren tasarım sürecinin son halkasını iç mekân tasarımı ve uygulaması oluşturuyor. Konuya sorumluluğumuz açısından bakarsak da meydana gelebilecek olan olası riskleri düşünerek tasarıma başlamamız gerekir. Tasarlayacağımız mekân nerede? Deprem kuşağında yer alıyor mu? O mekâna, o kıyıya ilişkin heyelan, çığı riski var mı veya biliyorsunuz Amerika’da olduğu gibi işte ya da tropik iklimlerde olduğu gibi fırtınalar, büyük yağmurlar söz konusu mu? Şehir seli her yerde olan bir şey. Bina yangını kesinlikle her zaman risk olan bir şey. Bu riskleri hesaplayarak başlamamız gerek sonrasında tasarım evresinin ilk aşamasından itibaren fonksiyon belirlenmesi, fonksiyon-mekân organizasyonu ilişkisi, malzemesi ve biçimlenmesine yönelik aktif söndürme ve koruma sistemleri ile tahliye ve pasif korumaya yönelik bütün güvenlik önlemlerini aslında bu tasarım sistematığı içerisinde ele alarak ilerlemeliyiz. Şimdi bu sistematik yaklaşıma geçmeden önce bir de ben sizinle afet psikolojisi ve afet davranışını konuşmak isterim. Çünkü iç mekân dediğimiz zaman kesinlikle iç mekândaki kullanıcı çok önemli. Bu afetlere hazırlık sadece yönetsel değil, fiziksel, psikolojik ve bilişsel boyutlarıyla ve yasal mevzuatlar kapsamında çok farklı disiplinlerin içerisinde işin psikolojik etki boyutunun dışında da biraz davranış boyutundan bahsetmek isterim size. Çünkü kullanıcı dediğimiz, mekândaki son kullanıcı dediğimiz bu dinamik yapı aslında kontrol edilebilir bir hâlde değildir. Çünkü insan statik değil dinamik bir varlıktır. Hele ki panik davranışı çok daha farklı davranışları normalde normalin dışında olduğu için getirebilir. Toplu insan davranışında felakete sonuçlanabilecek biçimlerinden biri panik yüzünden elbetteki o iç mekânda bir izdiham meydana gelmesidir. Genellikle orada bulunan kişilerin ezilmesi, çiğnenmesi veyahut hatta ölümlerle sonuçlanabilir bunlar. Kalabalık dinamiğinin nicel teorileri ve panik davranışın sistematığı üzerine çok fazla akademisyenler tarafından çalışmalar yapılmakta. Acil durum ve afet olaylarını eğer sadece depremle sınırlayarak olaya bakarsak özellikle yangın konusunda da bu panik davranışın çok fazla arttığını ve genelde akademik makalelerin, araştırmalarında işte bu acil durum tahliyesini

gerektiren yangın durumlarında çok fazla araştırıldığını ve farklı farklı deneyler yapıldığını görüyoruz. Çünkü burada verilecek olan kararlar çok hızlı verilmeli çok fazla tehlike riski taşıyor. Farklı kaçış seçeneklerinin geliştirilebilmesi için kullanıcı tarafından vakitte inanılmaz kısıtlı. Zamansızlık eksik bilgiye dayanan kararlar aldırabiliyor kullanıcılara dolayısıyla farklı kaçış seçeneklerinin aslında oluşturulabilmesi ve farklı senaryoların tasarımcılar tarafından o iç mekânda yaratılması çok önem kazanıyor. Çoğunlukla mekân içinde doğru bilginin aktarımı ve anlık bilginin aktarımı yapılamadığı için bunlar yaşanıyor. Burada birçok tabii bu panik durumuyla ilgili yapılan araştırmalarda birçok teori var ortaya konan, ama benim fikrinsel olarak daha yakın bulduğum düşünce, kişi davranışlarının temelde 3 ana faktör üzerinden değişiklik gösterdiğine dair. Burada panik davranışın da birinci faktör, kişinin karakteri oluyor. Yani yaşayan hareket durumu, yapabilirlikleri, eğitimi, tecrübesi gibi. İkinci faktör, yapının karakteri. Yani işte yapı karakterine baktığımız zaman farklı kullanım fonksiyonlarına sahip binalarda kişilerin gösterdiği tepkilerin farklılaştığını görebiliyoruz. Hele ki mimari planlama daha karmaşık ise hani şimdiki büyük binalarda karmaşık yapılar çok daha ön planda. Böyle olduğunda kişilerin de daha çok tercihleri araştırmalara baktığımızda diğerlerini takip etme veya liderlik rolü oynama gibi farklı seçeneklere ayrılıyor. Şeylerde takip rotalarının afet durumuna gelişi afet durumuna göre kapalı olması durumu, kişilerin aktif olarak bu mekân içerisinde bunun bilgisini alamamaları dolayısıyla kişide karar verme yeteneğini panikle beraber farklılaştırıyor. Aslında bu gibi bir durumda kullanıcının görüşünün ve çıkış konumlarının çok tanımlı olması, çıkışların yakınlığı ve kullanıcının bu konudaki bilgilendirilmesinin afet durumuna göre de farklı...

***** Videoda, 19-25 dakikalar aralığındaki ses bozukluğundan dolayı deşifre edilmemiştir *****

...iç mimarlar kendi iç bölümlenmelerini kendi mekân içi organizasyonlarını yaparken asla mekân içi tahliyenin ana rotaları, yan rotaları korunmuş alanlar, korunmamış alanlar bunları düşünmeden, bunları tasarım dinamikleri, faktörlerinin içine katmadan hareket etmemeleri gerekiyor. Çünkü sonuçta her türlü yönelimi sağlayıcı için mekânsal organizasyonu açık planlamalarda özellikle bizler gerçekleştiriyoruz tasarımcı olarak. Dolayısıyla bir kaçış sistemini aslında bize tema işte bize ya da şöyle diyeyim genel anlamda genel yaklaşımda kaçış yolları, çıkışlar, çıkış tahliyesi gibi farklı bölümlenmelerle ele alınan bir sistem kurgusu söz konusu burada. Ben özellikle burada planlama mekân organizasyonu fonksiyon ilişkisini çok önemsiyorum. Tahliye rotaları yatay düşeyle kaçış yolları söz konusu bizim için çıkışlar koridorlar. Seçtiğimiz malzemeler yönelim sistemlerindeki acil durum aydınlatmaları veya bilgilendirmeleri veya bunların hangi köşelerde, nerelerde kullanıcı tarafından kullanıcı algısına göre korunması gerektiği gibi noktaları aslında biz tasarımın başından itibaren ele alıp düşünmek zorundayız. Pardon şuraya geri döneceğim. Şimdi şurada 1-2 noktaya daha değinmek istiyorum. Bina içi işte son çıkış noktasına kadar herhangi bir noktada bulunan kişiler için o alan korunmamış bir alan olabilir. Kullanıcı, korunmamış alandan tahliye rotaları vasıtasıyla korunmuş noktalara bina içinde ulaşması gerekir. O alanlar aslında bina içlerinde geçici olarak can güvenliğini sağlama amaçlıdır. Bu da kişiler için güvenli tahliyenin başlayabilmesi için gerekli olan zamanı kazanmasını ve hızlı biçimde de gerçekleşmesini sağlayıcı, destekleyici unsurlar olacaktır. Özellikle çok katlı binalara baktığımız zaman güvenli bir bölgeye ulaşmak için bu tip yapılarda her 4 katta bir 3. kattan sonra 4 katta bir çok katlı yapılarda 'toplanma katı' oluşturulmalıdır. Yani o kat tümüyle toplanma katı olarak aslında yani bizim yönetmeliğimizde de binaların yangından korunması hakkındaki yönetmelikte ki, zaten o tip binalarda direkt aşağıya inmek toplanma alanına çıkmak belli bir zaman alacaktır. O yüzden belli katlarda zarar azaltıcı koruma katları söz konusu olmakta. Şimdi bu interdisiplinden size biraz bahsetmek istiyorum. Bu iç mekân tasarım ve uygulamalarında bahsedilen yaklaşımlar ve bu gerekliliklerin bir arada kurgulanabilmesi için "İç Mekân Acil Durum

Yönetim Sistematiği” başlığı altında mekân içi zarar azaltmaya veya önlemeye yönelik bir sistematik çalışma önermiştim ben iç mimarlar açısından. Bunu sizinle paylaşmak istedim. Şimdi bu tablodan anlaşılacağı üzere İMADYS geniş kapsamlı ve aşamalı bir ilişkilendirme sistemini içeriyor. Afet acil durum zararlarını azaltmaya yönelik olarak belirlenen bu riskler doğrultusunda planlama aşamasından uygulama aşamasına kadar mekân içi tasarım ve uygulamasında gerekli olan çalışmaları kendi içerisinde kapsıyor. Hedef, fiziksel etkilerin ve zarar boyutlarını azaltıcı bir şekilde bir yapı içerisinde yani iç mekân içerisinde güvenlik sistematiğinin kurgulanması tasarımcılar tarafından. Aslında bu sistemde elbetteki fiziksel zarar görebilirlik etkileri üzerinde duruldu ve ölçülebilir iç mekân kriterleri 3 farklı başlık altında değerlendirme üzerinde kurgulandı. Buna göre işte; 1. aşama planlama aşaması, 2. si iç mekân bileşenleri ve 3. sü tesisat sistemleri. Baktığımız zaman burada ben size sadece bir kısmından yani bir dalını kabaca aktarmak istiyorum. Çünkü bunlarda kendi içerisinde çok fazla ilişkililer. Şimdi biz planlamaya baktığımız zaman yani şu 1. aşamaya bakarsak ve onu açarsak eğer onun içinde iç mekân-dış mekân ilişkisi, organizasyon-fonksiyon ilişkisi, yapı tahliye rotası ilişkisi, işaretle yönelim sistemleri ilişkisi söz konusu olabiliyor. Bunun altında tabii ki iç-dış ilişkisi, iç mekân-dış mekân. Bir kere çıkış noktalarımız nerelerden, bağlantı ve ulaşım aksları nasıl? Müdahale, binaya müdahale noktalarında açık olması gereken yerler bizim buralara gerçekten müdahale etmememiz lazım. Bunun bilincinde olarak işte sadece estetik, sadece konfor vesaire gibi ya da görüntümüz güzel olsun gibi noktalarla bu tip geçiş noktalarını, müdahale noktalarını kapatmamamız gerek. Elbetteki bunlar içerisinde donatı elemanları ve tabii ki depo alanları da söz konusu olabiliyor. Organizasyon-fonksiyon ilişkisine baktığımız zaman iç mekân fonksiyonu ve mekân organizasyonu ilişkisi arasında ben çok ciddi bir bağlantı görüyorum. Çünkü bu tamamen kullanıcı yüküyle ilgili bir şey. Şimdi biz tabii ki çok katlı yapıları da tasarlayabiliyoruz. Yani aldığımız iş anlamında kendi tasarladığımız bina içinde birkaç katlı bir ilişki içerisinde bir mekâna ait de olabiliyor. O zaman işte eğitim yapıları gibi, o zaman yoğun kullanıcı yüküne sahip mekânlar mesela eğer eğitim binalarından bahsediyorsak; seminer odaları, işte amfiler ya da büyük toplantı salonları gibi çok kullanıcının katıldığı o zaman ya bunları direkt acil durumu çıkış merdivenlerine yakın noktalarda ya da zemin katlarda biraz daha çıkış kapılarına yakın katlarda acil kullanıcı yükünü bir an önce dışarıya boşaltabilmek için bina içerisinde fazla karmaşa yaratmadan ilişkilendirmek gerektiğini düşünüyorum bir iç mimar olarak. Tabii ki bu alan ve kullanıcı sayısı ile ilişkisi, fonksiyon-tahliye rotası ilişkisi, fonksiyon ve çıkış noktası ilişkisini otomatik olarak getiriyor bize. Bunları bir doğru kurgulayarak bir bakmamız gerekiyor. Yapı tahliye rotalarında erişimler, organizasyonlar, çıkış mesafeleri birazdan bahsedeceğim gibi, yapı dinamiğinin nüfusa ilişkisi ve rota genişlikleri ve kaç köşede aslında bu da o kadar önemli bir şey ki, tabii tahliyede amaç mümkün olduğu kadar fazla köşe döndürmeden, fazla o şeyi sirkülasyonu yaratmadan direkt olarak ulaşabilmeyi sağlamak. Biraz daha basit sistemler kurgulamak lazım. Ve tabii ki işaret ve yönelim sistemleri çünkü biz bu sistemlerde direkt algılanabilirliğe çok dikkat etmeliyiz. Aslında bunu yapan profesyonel firmalar var. Ancak onlarla beraber ortak profesyonel hayatımızda çalıştığımız için bunların da algılanabilirliklerini bir tasarımcı olarak dikkate almamız gerektiğini düşünüyorum. Mekân içi doğru ve yeterli bilgilendirme, aktif bilgilendirmeyle yönelimin sağlanması. Yani burada da birazcık şikayetim var. Onu da sizinle paylaşayım. Yani bunu öğrencilerim çok iyi bilirler. Her zaman onlarla dertleşirim. Aslında bu tahliye diagramları, işte efendim işte bu çizimler, ‘şu an buradasınız’ yazıları falan tamam bunlar çok güzel ama acil durum ya da afet anında bunları görebileceğimizin bir garantisi yok. Çünkü ne yaşayacağımız o an, o dakika bilmiyoruz. O yüzden özellikle toplu kullanım alanlarında işte AVM’ler, hastaneler, eğitim yapıları vesaire yani kullanıcı yükünün çok yoğun olduğu noktalarda kesinlikle yeni sistemlerin, yeni teknolojilerin artık cep telefonlarımız hep yanımızda aktif olarak devreye giriyor olması lazım. Yani onlar zaten bulunsun fakat yeni sistemlerden de faydalanalım. Burası için söyleyebileceğim bu. Tabii bu sadece

planlamanın açılışıydı. Bir geriye dönersem, bütün bu iç mekân bileşenleri, yatay ve dikey bileşenler, donatılar ve tesisat sistemleri açısından da bir iç mimarın hassasiyetleri noktasında açıp konuşmamız gerekir. Sonrasında bu korunmuş ve korunmamış alanlara baktığımız zamanda koridorlar, işte merdivenler, toplanma alanları korunmuş alanlar çerçevesinde. Korunmamış alanlar çerçevesinde de; bina içindeki benim bulunduğum yani kullanıcı olarak bulunduğum konumun oradan nereden gidiyorum ben buraya ya da iç sirkülasyon alanı nasıl ulaşacağım ben bu son çıkışa gibi birtakım senaryolar kurmalıyız. Yani bu arada bunları yapan otomatik senaryolarda var. Tabii ki bilgisayar programları var. Siz buna kullanıcıların kullanıcı yükünü tanımlıyorsunuz. O kullanıcı yüküne göre otomatik olarak 100 kişiye oradaki insan yükü, orada bilgisayar otomatik olarak işte engelli, kadın, erkek, çocuk vesaire gibi böyle birtakım farklı senaryolarla farklı kimlikler yüklüyor. Bir yerde işte senaryo gereği sizin isteğinize göre bir yangın çıkartıyor ve insanların nerelerden kaçabileceğini farklı senaryolarla çalışıyor. Bu bize neyi sağlıyor? Yani bu bize mekân içerisinde nerelerde, nasıl bir karmaşa olabilir, nereler tıkanabilir? Sistemin doğru çalışıyor mu? gibi şöyle bir denemeyi de, görmeyi de şey yapar, sağlar bize. Burada tahliye mekânında bu kullanıcı sayısının önemi büyük. Ortalama kaç kişinin tahliyesini yapacağımızı bilirsek o mekândan kaçış yolu genişliği de hesaplamak, bakmak mümkün. Elbette bunu biz yönetmeliklerimize dayandırarak yapıyoruz. Bunlar ekstra bir şeyler değil hani. Şimdi binaların yangından korunması hakkındaki yönetmelik aslında bize bunları çok net veriyor. Burada herhangi bir anda binada, yapı içerisinde işte bir bölümde olma ihtimali olan toplam insan sayısına bakabiliyoruz. Burada kullanıcı yükü dediğimiz kişi ve kullanıcı yükü katsayısı yani m^2 per kişi olarak bakıyor buna. Yani $1 m^2$ 'ye kaç kişi düşüyor bu tip binalarda? Aslında buradan bakarak eklerden hangi binanın içindeyiz kaç kişi var, maksimum kullanıcı yükünü de hesaplayabiliyoruz. Şimdi bir örnekle biraz daha tanımlı hâle getirmek gerekirse size, mesela toplam kapalı alanı 1000 m^2 olan işte dikdörtgen şekilli gibi 3 katlı, yağmurlama sistemi olan çünkü bu da çok önemli. Hani yağmurlama sistemi var mı? Yönetmelik bize diyor; varsa şu kadar yoksa şu kadar gibi. Sistemde mevcut bir imalathaneye baktığımız zaman "acil çıkış kapısı sayısı ve kaçış yolları genişlikleri ve kullanıcı yükü nasıl hesaplanır?" diye düşündüğümüzde bu paketleme yerinin fabrika üretim alanlarının $10 m^2$ 'ye düşen kişi sayısını 1 olarak gözüktüyor. Bizim projemiz, 1000 m^2 demek ki kabaca 100 kişi gibi bir kullanıcı yükünden bahsedebiliyoruz. Bu hesapta dayandırarak, işte yönetmelik gereği gene Madde 39/2_ 50 kişinin yükünü aşan yerlerde bize yönetmelik diyor ki: "1. bir acil çıkış kapısı koymak zorundasın." O zaman eğer biz kendi bina içerisinde bir şey varsa, iç mekân yapılanması varsa mekân içi, mekân ilişkisi söz konusu. O zaman biz bunu hesaba katarak devam etmeliyiz. Yani zaten mimarın bu varolan sistematüğünü bozmamamız ve eğer mekân içinde mekân oluşturuyorsak da bu kullanıcı yükünde 2. acil çıkışı atlamamamız gerekiyor. Sonrasında bu planda kırmızı ile gösterilen çizgilere en uzak noktadan çıkışa olan mesafe. İşte bu mekân için şurası ve şuradaki noktalar çıkışa en uzak noktalar olmaya başlıyor. Ve 50 metre uzunluktaki bir imalathane düşünülürse, işte mesafe ortalama 55 metre gibi bir değere geliyor. Bu durumda tek yönde ve 2 yönde çıkış uzaklıklarını hesaplamak mümkün oluyor. İşte şurada Ek-5B'de Çıkışlara Götüren En Uzun Çıkış Uzaklığı nedir? diye zaten bize veriyor. Yani biz kendimizi yaptığımız mekân içi yapılanmalarda tekrar check etmek durumundayız. Birazcık daha şeyin estetik değerlerin yanı sıra aslında en önemlisi güvenlik değerlerini ölçüp biçerek tasarlamak gerekir. Şimdi buna göre tabloda yer alan bina kullanım alanı bize yağmurlama sistemi olup olmamasına göre kaçış mesafesini sorguluyor. Çünkü o zaman kaçış mesafeleri de biraz daha farklılaşıyor. Şimdi yapı tahliye rotaları, yatay ve düşey kaçış yollarına bakarsak da gene bu planlamanın altında yer alan bu rotaların tabii ki acil durumlarda kişilere zarar verici etkilerden arındırılmış olması gerekiyor. Kişilerin bina içinde bulunduğu noktadan en kısa mesafede bağımsız ve güvenli olarak çıkışa ulaşması gereken korunmuş yolları kullanması da gerekiyor. Tahliye içi gerekli olan kaçış yollarını yatay ve düşey bileşenler olarak da ayırırsak kendi alanımıza göre, işte yatay bileşenler

bizim için iç mekân da oluşturduğumuz koridorlar, geçişler, kaçış geçitleri, yangın güvenlik holleri, kapı geçişleri ve çıkış noktaları; düşeyde elbetteki merdivenler, dış kaçış merdivenleri, bodrum kat merdivenleri, kaçış rampaları olarak ortaya çıkıyor. Tabii bu özellikle bodrum kat merdivenleri eğer bodrumun yapının zemini harici bir ilişkisi yoksa dışarıyla ve dışarı noktaya ulaşabileceği tek yer zemin kata ulaşarak geçmek ise çok daha farklı bir özelliğe sahip olmak zorunda bu bodrum merdivenleri. Çünkü hayatta kalabilme şansı sadece o merdiven kovasıyla ilişkili olmaya başlıyor. Kesinlikle korunmuş alanlar olarak çok daha ciddi bir şey istiyor ki, bu da zaten yönetmeliklerimizde mevcut. Şimdi ben daha önce yapmış olduğum bu Kuzey Kıbrıs Türkiye Cumhuriyeti Magosa'da Magem Gençlik Merkezi Kültür Binası örneğinden böyle 1-2 ufak çalışma göstermek istedim size. Aslında bu planlamaya baktığımız zaman buradaki tahliye sistemi vaziyet planında bir çalışma görüyorsunuz. Bu planlamanın içindeki iç-dış ilişkisi içerisinde bina ana girişleri, yangın çıkış kapıları, bina yan çıkışları, işte varsa sürgü boy camlar veya sabit şeydir. İtfaiye bu binaya nereden yanaşıyor, yaya girişi özellikle binanın neresinden, araç girişi neresinden? Dolayısıyla bunların hepsi yakın çevrede herhangi bir yanlış müdahale etmememiz açısından ki biz iç mekân tasarımcısıyız, ama bazen biliyorsunuz çok farklı noktalara taşınabiliyor olaylar. Bir vaziyet planından başlayıp, buradaki ana binanın kendi karakterini bir ortaya koymak gerekiyor. Daha sonrasında size örnek olarak, zemin katı gösterdim. İşte burada hani kendi içerisinde kullanıcı sayısı yüksek, kullanıcı sayısı orta, düşük ya da bireysel kullanım alanı gibi mekan içi organizasyonunu kendi içerisinde lokasyonlara bölüp, kendi içerisinde ne kadar kullanıcı yüküne sahibim gibi bir analiz yapabiliriz. Bunun yanı sıra da ana tahliye rotası özellikle bu basit planlamayı seçtim. Bu planlama tabii mekan çok büyük olup karmaşık yapılara döndüğü zaman iyice bizim için bir bulmacaya dönüşmeye başlıyor, ama yapılması gereken de bir şey bu. Ana tahliye rotası, o zaman yan koridorlar nedir? O zaman tahliye rotasıyla direkt ilişkiler nedir? Benim çıkış noktama nasıl varacağım? gibi. Mekan içi ulaşım koridorları nereleri oluşturuyor ki, korunmuş alanı ben daha iyi anlayayım gibi. Böyle birtakım şeyler, çalışmalar yapabiliriz. Bu da 1. katı aynı binanın. Gene aynı şekilde değerlendirilen böyle kompakt, cici bir bina bu 2 katlı. Dolayısıyla burada sizinle paylaşmak istediğim nokta bu analizler yapılarak, hedef alan, binaca hedef alan çalışmasını göstermek istiyorum. Bu tabii ki bilgisayar programları, bunları çok daha farklı biçimde demin bahsettim gibi kullanıcılara karakter vererek de bir simülasyon ve bir davranış biçimi tanımlayarak "ya bu mekânlarda, iç mekânlarda nasıl bir sıkışıklık yaşanabilir?" gibi yapmasına karşın biz böyle kendi manuel olarak da hızlıca bir şey gerçekleştirebiliriz bu hedef bina alanları çalışmasıyla. Bu eski bir çalışma aslında 2006 yılında Şen'in bir makalesinde bir çalışma sistematiğinden bir tanesi. Bu çalışma sistematiğinde hedef alan kurgusu yapılmış ve aslında amaç iç mekân hanesinde kaçış noktalarının ve mekân ilişkileri kurgusunu kabaca bir analizi, yalınlaştırılması ve akıcı çıkışın ya da kilit alanların ya da şöyle diyelim, önemli alanların hangi noktalar olduğunu göstermesi için faydası oluyor bize. Bina içi fonksiyon burada değerlendiriliyor. Buna göre örgü planı gerçekleşiyor. Şimdi mesela baktığımız zaman aslında zemin katta biz 6'lı direkt, şu 6'lı bölgesinin direkt çıkışlarla ilişkili olduğunu görüyoruz. O zaman zemin kat için bizim hedef alanımız 6 numara oluşmaya başlıyor. 1. kata geldiğimiz zaman, ben burada 12 numaralı alanın bütün bina içi ana sirkülasyonu toplandığı alan olarak veriyorum. 12 numaralı alan benim hedef alanım olmaya başlıyor ve tabii ki bir de 10. Çünkü onun kendi içerisinde dışarıdan bir, 2. bir çıkışı var. Yani acil durum çıkış merdiveni söz konusu 10 numaralı odaya dolayısıyla o zaman 10 ve 12. alanlar da benim için hedef alan çalışmasını oluşturuyor. Ve dolayısıyla kendi içerisinde korunmuş, korunmamış vesaire gibi bir sürü çalışmayı bunun üzerinden kurgulayarak götürebiliriz. Şimdi benim size çok kabaca aktaracaklarım bunlar. Sonuç itibarıyla bu sistematik aslında çok geniş yapı bir sistemin bir planlama parçasını size aktarmaya gayret sarf ettim. Elbetteki bunun kendi içerisinde alt çalışmaları vesaireleri çok daha fazla. Son sözümü söylemek isterim, sizinle paylaşmak isterim. Sonuç olarak unutulmaması gereken nokta,

ilk önce binanın sağlamlığıdır. İlk önce binalarımız yıkılmayacak! Doğru yapım ve denetim 1. önceliğimiz olmalıdır elbette. Güvenli iç mekân yaklaşımı ve tasarım yönetimi iç mekânı bütüncül olarak kapsayıcı bir durumdur. Afet ve acil durum yönetim sisteminin bir parçası olarak ele alınması gerekli olan iç mekânlar, yapılacak her türlü yanlış uygulama ve planlama ya da alınmayacak mekân içi tedbirlerin sonucu olarak gelişen afet dahil durumun karakterine göre tehdit olmakta, tehdit oluşturan bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Sistem içinde yer alan tüm alt sistemlerle birlikte bütüncül bir ilişki kurgusunu gerektirir. Uygulamada yaşanacak olan aksaklıklar, mekân içi uygulamada yaşanacak olan aksaklıklar da aslında bütün sisteme ilişkin ve bütün sistemleri etkileyecek veya yavaşlamasına sebep olacaktır. İç mekân tasarım yönetimi, tasarım aşamasından başlayan bir süreç olduğundan dolayı tasarımcılar tarafından işlevselliğe, kullanıcı yüküne mevcut yönetmeliklere uygun olacak şekilde yapılanması beklenmelidir. Konfor, estetik, güvenlik, yaşam koşulları ve ihtiyaçları bağlı olarak da gereksinimlerin karşılandığı iç mekânlar kullanıcıların zevkine ve maddi imkanlarına göre değişkenlik gösteren bir yapıya sahipken, özellikle güvenlik ve emniyet faktörleri söz konusu olduğunda kesinlikle daha az değişken bir yapının gerekliliği ortadadır. Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Özgen Osman Demirbaş: Hoca'm çok teşekkürler. Önemli bir konu bu tabii bizim çalışmalarımızda da farklı bir pencere açtı. Teşekkür ediyoruz. Aslında 10 haftadır yaptığımız konuşmalarda hep birbirini bağlayan, birbirini destekleyen konuları dillendiriyoruz. Sizin çalışmanız da aynı şekilde oldu. Ben 1-2 noktayı sizi dinlerken aklıma 1-2 nokta takıldı. Daha doğrusu sizi dinlerken 1-2 noktada düşünceler kafamda gelip gitti. Onları paylaşmak istiyorum. Daha sonra da katılımcılarımızın soruları olabilir. Sözü uzatmadan onlara vermek istiyorum. Bütün bunları düşünürken ben biraz kültürel anlamda da ne durumdayız diye düşündüm. İç mekan, iç mekân olgusu ve bizim Anadolu insanı olarak mekânlarla olan ilişkimiz üzerinden gittim. Sanki biz mekânlarımızı böyle biraz fazla dolduruyormuşuz gibi hep konfor, güvenlik, sağlık gibi faktörleri siz altını çizdikçe aklıma hep o geldi. Özellikle iç mekânlarda ihtiyacımızın ötesinde donatılarla iç mekânları işgal ediyormuşuz gibi hissettim ki, birçok mekanımızda da böyledir. Hatta şimdi bu kaçış yolları, ana akslar gibi konulardan bahsederken çoğu zaman kamusal mekânlarda, evsel mekânlarda da aslında bu aksların birçok engellerle tehlikeli hâle getirildiğinin de farkında olmamız gerekiyor. Bunu çok sık yapıyoruz evlerimizde de böyle. İşte kutular depolanamayan, depo bulamayan fazla eşyalarımız ya da işte biraz kişisel tercihlerimizde mesela bizim, sadece bizde değil birçok kültürde vardır, ama bizde çok fazladır. Oturma odalarındaki vitrinler, vitrin içindeki birtakım işte süs eşyaları mı diyelim artık bilmiyorum, bütün bunları aslında bu gibi durumlarda iç mekânda belki de tehlike getirecek, tehlike doğuracak birtakım uygulamalar. Onunla birlikte tabii malzeme konusunun da ne kadar önemli olduğu çıktı. Bu oturumların bir yerinde malzemeyi de konuşalım çok istiyorum. Hem geometrik anlamda tercih ettiğimiz biçimler hem de iç mekân donatılarında kullandığımız malzemenin de belli ki iç mekân tasarımında, tasarım yönetiminde önemli bir rolü var. İşte kullandığımız ağır mobilyalar, sivri köşeler, kolay deforme olabilecek yapılar sadece depremde değil tabii afet derken konumuz mesela yangın siz de altını çizdiniz. Kolay yanıcı malzemeler, zehirli gazlar çıkartıcı malzemeler maalesef şu anda yaşadığımız mekânlar bunlarla dolu. Aslında büyük bir tehlikenin içinde yaşıyoruz anladığım kadarıyla.

Betül Bilge Özdamar: Yani ben 2 şeyi çok önemsiyorum söylediğiniz Hoca'm. Bir tanesi, acaba her yeri çok mu dolduruyoruz? Yani tabii ki biz şey gibi düşünüyoruz, konutum, kendi evim istediğim gibi süsler püslerim. Yani tabii ki ama galiba buradaki mesele özellikle iç mimarların tasarımları açısından bu geçiş ana tahliye rotaları üzerinde heykeller, asılı süsler vesaireler ya da çiçek koymayı pek seviyoruz. İşte o büyük şeylerin içindeki çiçekler gibi bunların her biri birer bariyer. Çünkü ben özellikle bu insan davranışının belirsiz olduğunun altını her seferinde çizmeye

çalışıyorum. Çünkü bunların ne olacağı, nasıl olacağı kesinlikle belli değil ve bunların her biri akışta, aslında suyun akışı gibi düşünmek lazım. Her biri bariyer oluşturuyor. Birincisi bu gerçekten önemsiyorum bunu. Bunlara çok dikkat etmeli ve hatta belki küçük cepler, yani ben özellikle burada sayın mimar hocalarımızın da hani hakkını yemek istemem. Tabii ki mimarlarımızın da binayı tasarlayan, benim demeye çalıştığım şey, özellikle bizim müdahalelerimiz sonucu eğer yeniden bir yapılanma söz konusuysa açık planlamalarda vesairelerde o zaman nişler yapacaksınız. Yani bunlara dikkat edeceğiz. Varsa bir oturma alanı bir belki o ana aksı bozmayıcı birtakım müdahalelerle şey yapmak lazım, oluşturmak lazım. Bir ikincisi de, ne kadar farkındayız bunun. Hayır farkında değiliz. Ben kendi meslektaşlarım açısından da hani biraz daha diyorum ya zorunlu ders olmalı kesinlikle konmalı. Bunu hepimiz çok konuşmalıyız. Bunu hepimiz çok öğretmeliyiz öğrencilerimize ve mekânsal hem tasarımcılar açısından yani bu işin 2 ayağı var. Bir, toplum ayağı var ki, toplumun bilinçlenmesi de zaten birinci aşama yani hazırlık aşaması afet yönetim sistemin birinci aşaması toplum bilinçlenmesi. O bizim görevimiz değil elbette yani onu bütün devlet, kuruluşlar, sivil toplum ama biz de üzerimize düşeni akademi olarak konuşursak üzerimize düşeni yapmalıyız. Sağ olun sizler sayesinde ben bu burada Banu Hoca'mı da görüyorum. Çok selam Hoca'm, sevgili Hoca'm. Yani orada da bunu çok konuştuk Banu Hocalarla da biz üzerimize düşeni yapalım. Biz görevimizi yerine getirelim, ama öğrencilerimize de bunu öğretilim. Yani bir iç mimar da müdahale ederken, şu kalemi eline aldığı anda ne yaptığını bilerek müdahale etmeli. Bir de sizin konuşmanızda bir üçüncü nokta var benim o aradan çıkardığım. Nasıl davranacağımızı da hakikaten toplum olarak bilmiyoruz. Yani biz başımıza bunlar geldiği için öğrendik, ama aslında bunları çok iyi bilerek hem davranmalı hem de mek organize etmeliyiz öbür taraftan. İşte çok büyük fırtınalarda şimdi artık mevsimlerde değişiyor. Çok ciddi fırtına ve gök gürültülü şimşekli vesaireli hatta hortumlar başladı biliyorsunuz son yıllarda ülkemizde. Ne yapacağımızı hiç kimse bilmiyor. Oysa orada yerinde sığındır bu hareket yani kapalı, camı olmayan bir konutunsa belki bir çamaşır odan, konutunsa belki tuvalet hani cephe ya da iç koridor kapıları kapat, orada sığın ta ki geçene kadar gibi. Bilmiyoruz, bilmemiz gerek işte bu tip sağ olun sizler sayesinde hani bende kıyasından köşesinden okuduklarımla bildiğim bilgilerimi paylaşmaya çalışıyorum. Ama yani bu şekilde aslında bir yelpaze bu çok ciddi bir konu ve çok açılımlı bir konu ve çok disiplinli bir konu.

Özgen Osman Demirbaş: Evet evet Hoca'm çok teşekkürler. Doğru söylüyorsunuz. Bir soru var sanıyorum. Mahmut Altuntaş'ın elini görüyorum. Buyurun, Mahmut Bey,

Mahmut Altuntaş: Selam, sesim geliyordur inşallah.

Özgen Osman Demirbaş: Evet evet buyurun.

Mahmut Altuntaş: Öncelikle teşekkür ederim. Ben bu açıdan birçok şeyi düşünmemiştim. Şimdi sizin konuşmanızı dinlerken aklıma şu geldi. Birçok yapıda devlet yapıları olsun, özel sektör olsun güvenlik için konan x-raylar, işte tarama cihazları, danışma bankoları tam girişin önünde böyle değil kaçış yürümeniz mümkün değil! Güvenlik için konulmuş şeyler bizim hayati tehlikeye atılmamıza sebep oluyor. Bunların bir denetimi, bir yaptırımı yasal olarak yok mu acaba? Yani şimdi böyle düşününce gerçekten çok ciddi bariyerler bunlar. Yani orada bir yangın ya da bir sıkışıklık, bir duman bile olsa herkes birbirini ezer o kapılar yüzünden.

Betül Bilge Özdamar: Evet yani düşünülür tabii sonuçta ana aksın üzerinde var olan bir bariyer meselesi bu. Yani şeyi hatırlatayım ben size ben orada gençtim yine ortaokulda daha basit bir şey. Kaç sene önceydi tam olarak şimdi hatırımda değil, ama çok ciddi korkunç bir olay yaşandı. Türkiye'de biliyorsunuz bir kız yurdunda yangın çıktı ve kızlar yangın kaçış merdiveni kilitli olduğu için kaçamadılar ve çok ciddi ölümler oldu. Niye, sebebi neydi? Çünkü gece kaçmasınlar dışarı diye

veya dışarıdan, böyle kötü niyetli böyle kötü niyetli konuşmayalım, niyetim yanlış anlaşılmasın ya da dışarıdan hırsız içeri girmesin. Hani bu da söz konusu. Bizim zemin katlarda konutlarımıza taktığımız demirler de öyle “aman hırsız içeri girmesin” derken biz dışarı kaçamıyoruz. Veya Mahmut Bey şeyi de söyleyebilirim. Çelik kapılarımız, dış kapılarımızın hepsi içeri açılıyor. Yani çoğu içeri açılıyor %80'i. Çelik kapı bunlar, bunlar yangında ısıyla beraber genişliyorlar. İçeriye hani içerden yüklenelim de hani şunu dışarıya doğru açalım, kaçalım. Ona da engel yani aslında dediğiniz çok doğru ama onun yanı sıra daha konutumuzun içinde buradan başlayan çok ciddi sıkıntılarımız söz konusu düşünmemiz gereken. Çok haklısınız.

Mahmut Altuntaş: Hayır, ben şeyi merak ettim. Bunun yasal bir yaptırımını yok mu? Şimdi deprem bekleniyor İstanbul'da da. Allah korusun en ufak bir sarsıntıda bir panik çıkarsa AVM'lerde bile bu giriş kapılarının hemen dibindeki güvenlik kapıları vesaire izdihama yol açar. Yani hiçbir şey olmasa insanlar birbirini ezer. Sakatlanmalara, ölümlere sebep olabilir. Yani buna nasıl izin veriliyor bu kadar rahat bir şekilde her yere güvenlik konması, x-ray cihazların konması koca koca kütleler?

Betül Bilge Özdamar: Ben ona bir şey diyemeyeceğim Mahmut Bey. Yani benim de kafamda bir sürü soru var. Benim bildiğim bir yasal şeyi yok, ama tabii bu ben herşeyi biliyor değilim. Kimse yanlış anlamasın. Belki atladığım bir noktadır, benim bilmediğim bir konudur, ama bildiğim kadarıyla yok. Hani varsa da bizi bilgilendiren olursa çok sevinirim. Ama bariyer oluşturuyor mu? Tabii oluşturuyor, oluşturmaz olmaz mı kapının önünde çok ciddi bir şey. Yani engelleyici bir durum.

Mahmut Altuntaş: Teşekkür ederim.

Betül Bilge Özdamar: Ben teşekkür ederim.

Özgen Osman Demirbaş: Çok teşekkürler. Önemli bir soru, evet yani maalesef! Bunları zaten yaşıyoruz da. Bu tabii aslında birkaç hafta önceye kadar Tarhan Bey'in yaptığı sunuşla da çok bağlantılı yetkilendirmeye ilgili bir durum, yetkili kim, yapan kim, kim denetliyor? Yapılı çevrede hâlâ bu noktada çok eksiklerimiz var. Projelerimizin hayata geçmesinden sonra kullanım esnasında birçok müdahaleye uğradığımız görüyoruz. Yapısal anlamda müdahale daha zor, ama mekânsal anlamda müdahalelerin önüne çok geçemiyoruz. Çünkü yasal kısıtlar yok. Yaptırımlar çok fazla değil. Bunları da konuşmak gerekiyor. Bu çok önemliydi. Yani Mahmut Bey söylediğimiz çok çok önemli. Özellikle kamusal mekânlardaki yani sadece AVM de değil. Ben şimdi İstanbul'daki yüksek yapıları düşünüyorum. Çoğu yeni yapılar, çoğu deprem yönetmeliğine uygun yapıldığını düşünüyorum, ama çok yüksek yapılar var. Gökdelenler var. Bunlar genelde rezidans, iş merkezi tarzı binalar olduğu için işte bir resepsiyonu, güvenli bir girişi yani aslında çok kocaman binalar çok büyük kütleleri içinde barındırıyor. Ama çok böyle bir huni ağzı gibi bir yerden giriyorsunuz ve çıkıyorsunuz. O kötü olayları düşünmek istemiyoruz. Maalesef ama kaçış akslarımız bile bazen başka nedenlerle bloke edilebiliyor.

Betül Bilge Özdamar: Osman Hoca'm, bence yönetmeliklerimiz çok aslında tanımlı. Eksik tarafları tabii ki var. Ama yani gerçekten hem yangın açısından hem deprem açısından bence problem yönetmeliklerde değil de sanki bu uygulama ve kontrollerde ve nasıl kullanılacağına bilinmemesinde.

Özgen Osman Demirbaş: Evet.

Betül Bilge Özdamar: Yani ben bir tasarımcı iç mimar olarak naçizane bu mekânların gerçekten bilinçli tasarlanması ve karmaşık planlamalardan kaçınılması gerektiğini düşünenlerdenim.

Özgen Osman Demirbaş: Evet.

Betül Bilge Özdamar: Daha basit, daha hani sezgisel diyebileceğimiz kullanıcı açısından konuşuyorum. Daha sezgisel, daha bilgilendirilmesi, yönlendirilmesi sistematik olarak çalışılmış basit binalar kullanıcıların can güvenliğini tahliye kolaylaştıracak can güvenliği arttıracak. Mesela şöyle bir katkı koyabilirim. Ben hani bu yönetmelikleri bayağı bir okumaya çalışıyorum elimden geldiğince. Özellikle bu tarihi binaların tarihi binalarla ilgili yani yangın yönetmeliğinde tarihi binalarla ilgili belki hani yeniden işlevlendirilen tarihi binalar. Onlarda birazcık böyle bir bayağı bir soru işareti oluşuyor benim kafamda cevaplayamadığım. Hani yönetmeliği tekrar belki yeniden çalışıp özellikle çünkü müdahale edilmesi mümkün olmayan noktaları var. Özellikle pasif güvenlik, ama aktif güvenlikte dışarıdan görerek müdahale etme durumunda yani o konuyu ben birazcık özellikle zayıf buluyorum. Ama tabii bu benim kişisel fikrim.

Özgen Osman Demirbaş: Peki teşekkür ederim. Tarhan Bey el kaldırıyor. Şimdi ben ona gönderme yapmıştım. O da aramızda, buyurun Tarhan Bey,

Tarhan Arıkan: Merhaba öncelikle teşekkür ederim Betül Hoca'mıza. Kendisi benim ilkokuldan da sınıf arkadaşım.

Betül Bilge Özdamar: Aaaa evet. Nasılsınız?

Tarhan Arıkan: İyiyim teşekkürler. Güzel bir tesadüf oldu. Biz Osman Hoca'mla da yazışmıştık onu. Ankara küçük herkes birbirini bir şekilde tanıyor sanırım. Orada yani şunu farkettim. O yüzden de özellikle teşekkür etmek istiyorum. Niye iç mimar diyoruz iç mekân tasarımcılarına? Çünkü aslında çok önemli kısımlarıyla da uğraşıyorlar bu işin. Yani sorumluluk da alıyorlar bu anlamda bu kaçış yolları açısından, yangın güvenliği açısından. Çoğu zaman toplum deprem konusunda hassas ama iş yangına gelince aynı hassasiyeti göremiyoruz. Benim tasarladığım yapıların önemli bir bölümünün iç mekân sorumluluğunda olmuyor, ama çoğunlukla onay için gönderiliyor ve fettiğim bir nokta iç mekân tasarımcılarının önemli bir bölümü yangın güvenliğini önemsemiyorlar, küçümsüyorlar ve işin kötüsü mal sahipleri de aynı şekilde. Uyarılarımız çoğu zaman dikkate alınmıyor. Görsel özellikleri öne geçiyor veya birtakım pratik istekler, talepler güvenliğin önüne geçmeye başlıyor. Söyleyeceğim bir konuda şu, bu yapısal olmayan elemanların deprem güvenliği konusu. 2018 Yönetmeliği'nde performans bazlı tasarım kriteri getirildi, olanağı getirildi. Bu çerçevede yapısal olmayan elemanların da depreme dayanımlı şekilde tasarlanması imkanı sunuldu. Ancak burada da gene bir sorun var. Bunları tasarlayabilecek, statik hesaplarını yapabilecek tasarımcı sayısı çok az. Bu kaçış yollarının deprem anında korunabilmesi için özellikle asma tavanların ve yükseltilmiş döşemelerin depreme dayanıklı tasarlanması gerekiyor. Eğer bunları depreme dayanıklı tasarlamazsanız kaçamayacaksınız demektir. Hatta belki ölümlere ve yaralanmalara neden olabilir. Bunların deprem anındaki göreceği hasarlar. Biz İstanbul Finans Merkezi Halk GYO kulelerini tasarlarken performans bazlı bir tasarım yöntemi belirledik ve kesintisiz kullanımda beklediğimiz büyük depremdeki hedef, ama ne yazık ki fit-out aşamasında bu gerçekleşmedi. Talep ettiğimiz hâlde banka ve iç mekân tasarımcıları bu konuya hiç eğilmediler. Dolayısıyla aslında eksik kaldı aslında kesintisiz kullanım kriteri. Yapısal anlamda kesintisiz kullanım gerçekleşecek belki ama gerçekten böyle bir şey olamayacak ve umarım deprem anında da herhangi bir olumsuz duruma sebebiyet vermez. Ben tekrar teşekkür ediyorum. Bu önemli bir konu ve geçen birkaç hafta önceki sunumda da bahsetmiştim. İç mekân tasarımcılarının, iç mimarların da müellif olarak tanımlanması ve yasal sorumluluk üstlenmesi bu anlamda çok önemli ve yapıya gelebilecek yapısal müdahaleleri önlemek açısından da önemli. Çünkü bazen iç mekân tasarımcıları şey yapabiliyorlar, yapısal anlamda

müdahalelerde de bulunabiliyorlar sonuçlarını düşünmeden. Bu nedenle onların müellif olarak kabul edilip yasal sorumluluk üstlenmeleri önemli bir konu.

Özgen Osman Demirbaş: Evet çok önemli. Çok teşekkürler Tarhan Bey yani bu hakikaten çok önemli bir konu. Umuyorum ki yaşadığımız bu olumsuzluklar sadece depremi anlamaya çalışmakla yetinmememizi yetinmemize neden olmaz. Bu dediğiniz noktalarda da açıklmaları yapip gerekli müdahalelerle, gerekli düzenlemelerle bu ihtiyaçları, bu zorunlulukları yerine getirelim. Ben size çok katılıyorum. Yani bunu sadece dekoratif bir eylem olmaktan çıkartmak, bu anlayışı kırmak gerekiyor. Bu anlamda da sorumluluklar çok önemli. Bunun altını çizdiğinizde de çok sevindim, çok teşekkür ederim önemliydi. Katkınız için sağ olun. Başka soru ya da katkı var mı? Pardon Murat Bey'in var. Murat Hoca'm, buyurun,

Murat Özdamar: Çok teşekkür ediyorum. Betül Hoca'm çok teşekkürler. Osman Hoca'm hakikaten böyle bir aktivite için, böyle bir yapılanma için tekrar çok teşekkürler ediyorum. Katıldığım içinde hakikaten çok keyif aldım bugün. Bir taraftan da tabii proje yapılırken, yapılan malzemelerin tespiti ve bunun proje üzerine yazılması ki, biraz önce bahse konu olduğu şekilde zaten bunlar gerekli kurallar, kanunlar gereği zaten o projelerde yer alıyor. Fakat o satın alınırken acaba gerçekten kontrol ediliyor mu? İşte herhâlde o satın alma sırasında veya yapılan pazarlıklar veya işte hangi malzemenin, atıyorum 30 dakikalık dayanımlı olan bir alçıpan değil de 60 dakikalık isteniyorsa veya 90 dakikalık isteniyorsa bu malzeme, gerçekten 90 dakika dayanımı olan malzeme alınıyor mu veya kullanılan suntalamın gerçekten verdiği gaz miktarı bunlar tespit edilen şeyler çünkü. Yani şuna geleceğim, açıkçası yapılan proje sonrasında imalat ve uygulama sırasında da o malzemelerin gerekli kontrolünün yapılması herhâlde en büyük önlemlerden bir tanesi olacaktır yangın konusunda veya kaçarken kendimize belli bir zaman kazandırmak konusunda diye düşünüyorum.

Özgen Osman Demirbaş: Hoca'm teşekkürler katkınız için önemli bir kriter bu da yani aslında başladığımız iş ve bu çeşitli ölçeklerde konuyu açmamız bizimde belki zaten bildiğimiz ama yoğun gündemde bazen ertelediğimiz, bazen tartışmamayı tercih ettiğimiz birçok konuyu gündeme getirdi. Bir nokta daha var. Banu Hoca'm, gördüm elinizi sözü size vereceğim. Murat Hoca'nın söylediği ve Tarhan Bey'in söylediğini de birleştirdiğimizde aslında bu konulara çok disiplinli bakmamız gerektiği, çok boyutlu bakmamız gerektiği ve sorumluluğu da aslında her aktörün uzmanlığı ya da etkinliği doğrultusunda alması gerektiğinin gerekliliği bir kere daha anlıyoruz. Banu Hoca'm, buyurun, hoş geldiniz bu arada bugün sizinde çok yoğun gündeminiz. Bir sürü toplantılarınız, panelleriniz vardı. Hoş geldiniz,

Banu Manav: Hoş bulduk Hoca'm. Biz Murat Hoca'mla o linkten bu linke geçtik. Evet çok teşekkür ederim davetiniz için. Bilge Hoca'm, Betül Bilge Hoca'm, keyifle izledim, daha önce de izlemiştim. Bence çok önemli buluşmalar bunlar. Osman Hoca'm vesile olduğunuz için teşekkür ederim. Bir iki ufak şey söylemek istedim. Belki demin Mahmut Bey'in sözleriyle de bağdaşır. Ya aslında çok ciddi ve iyi yönetmelikler var tabii. Yangın güvenliğiyle ilgili standartlar var, yapılması gereken kurallar var. Bu işi ülkemizde iyi bilen, yapan uzmanları da var ve kendi içerisinde sisteme baktığımızda yapı malzemeleriyle ilgili yönetmelik var. İşte yangın şartları, elektrik tesisatı, tüm kablolama bütün bunların hepsi aslında direktiflerle, normlarla tanımlı. Dolayısıyla bunlara uyduktan sonra yani doğru uygulama yaptıktan sonra aslında çok fazla meseleye afet dememek, gerekli tedbirleri aldıktan sonra aslında kendimizi, çevremizi tüm bu kötü etkilerden kurtarmak mümkün. Süreç tabii denetim süreciyle ilgili sorunlar. Orada da iç mimar olarak üzerimize düşen görevin zaten önemini Betül Bilge Hoca'm çok güzel anlattı. Mesela vaktiyle bana şöyle küçük bir anekdotumu paylaşmak isterim. Daha o zaman gençtik doktor öğretim üyesi olduğum yıllarda işte

bir danışmanlık teklifi geldi. X bir firma x bir malzeme üzerinden cephe kaplaması ısı-ses yalıtımını sordu. Akustik uzmanı değilim, ama sorduğum soru şudur, fakat o araştırmayı yaparken sevgili hocalarım malzemenin aslında performans açısından yangına ne kadar dayanıksız olduğunu ve dış cephede kullanılmaması gerektiğini söyledim. Ama bu arada ziyaretlerim devam ediyor firmayla da iletişimimiz. Sonra dediler ki: “Ya Hocam, biz zaten bunu aldık. Yani biz bunu aldık, uygulayacağız, ama siz de bir imza atıp süreci hızlandırırmanız?” Dedim o zaman, “Hoşça kalınız, ama lütfen bunu kullanmayınız!” Mesela böyle bir anekdotum var. Yani aslında bizlere söz düştüğünde tüm bu direktifleri bilen, okuyan, öğrenen ya da en azından doğru bilgiye nereden ulaşılması gereken aracı kişiler olarak aslında doğru yönlendirmemiz gerekiyor. İçim rahat o imzayı atmadığım için, o sistemin o sürecin bir parçası olmadığım için ama mutsuzum. Çünkü o uygulama orada devam etti. Ve mutlaka birileri orada belki de yanlış karar verdi. Bilinçlenmek, bilinçlendirmek gerekiyor. Görevimiz büyük ve iç mimarın tanımı tüm bu alt sistem detay, çözüm, tasarım, üretim bütün bu süreçlerde aslında varız, sistemin parçasıyız. Onun için bizler bu tür kanallarda bilgiyi yaymak, kullanmak, öğretmek, öğrenmek adına bence hep sistemde olmalıyız diyeyim lafımı uzatmayayım. Çok teşekkür ediyorum tekrar.

Özgen Osman Demirbaş: Hoca'm teşekkürler, teşekkürler katkınız için Banu Hoca'm katılımınız içinde teşekkür ediyorum. Başka var mı katkı koymak isteyen, sorusu olan? Peki, sessizliği artık pazartesi akşamını tamamlayalım, olarak yorumluyorum.

Betül Bilge Özdamar: Zannediyorum birisi bir şey daha yazmış.

Özgen Osman Demirbaş: Pardon görmedim herhâlde özür diliyorum.

Betül Bilge Özdamar: Diyor ki: “Son depremlerde gördük ki binalar yapıldıktan sonra iç mekânlarda değişiklik yapılıyor ve denetlenmiyor, aslında her sene bunlar profesyonel bir ekip tarafından denetlenip kontrol edilmeli mi? Yapı denetimine ek olarak iç mekân denetimi de getirilmesi mümkün olabilir mi?” O yüzden sesini paylaşamamış ama sorusunu iletmış bize. Yani kesinlikle tabii ki bu tür müdahaleler yanlış müdahalelerin olması da zaten özellikle yapısal hasarlara sebep olabilecek yanlış müdahaleler aslında ben inanmak da istemiyorum bir iç mimar tarafından yapıldığını o müdahalelerin, ama kullanıcıların da bilinçlenmesi gerekiyor. Ve çok haklısınız aslında işte bizim de bütün çabamız iç mimarlar olarak bütün bu çalışmalar bir araya gelerek ve İç Mimarlar Odasının da bu konu da çok fazla çalışmaları ve şeyleri var. Kesinlikle bir denetim ve bir şey söz konusu olmalı değişikliklerin imza ile yapılması ve iç mekân tasarımına müdahalelerin de denetlenmesi gerek. Aynı fikirdeyim ve zannediyorum Odamız bu konuda da belli çalışmalar yürütüyor.

Özgen Osman Demirbaş: Evet evet bu çok önemli, çok değerli bir katkıydı. Teşekkür ederim. Özür dilerim ben Chatte geçtiği için kaçırmışım, gözden kaçırmışım sağ olun Betül Hoca'm. Aslında burada yine aynı yere geliyoruz. Demin Tarhan Bey'in altını çizdiği nokta yani iç mimarlık uygulaması ve iç mimarların da proje müellefi olmaları ve denetlenebilir iş yapmaları bu anlamda çok önemli. Yani yasal evet yönetmelikler var. Donanım ya da içerik, donanım demeyelim içerik anlamında da aslında güzel hazırlanmış yönetmelikler var. Fakat bu yönetmeliklerin uygulanmasıyla ilgili denetimler olmadığı zaman aslında yarım kaldığı ortaya çıkıyor. Bunu yapan yetkilendirilmiş ya da yetkili olmayan bir kişi kim olursa olsun mekânın içinde yapılan müdahalenin yapının bütününe de zarar verdiğini görüyoruz. Ki biz bunu hep yaşadık, 99 Depremi'nde de yaşadık, 2023 Depremi'nde de yaşadık. Daha çok yakın zaman önce küçük bir deprem olan İzmir Depremi'nde yani küçük bir deprem derken bu büyük depremlere göre küçük bir deprem olan İzmir Depremi'nde bile çok ciddi can kayıplarımız oldu, mal kayıplarımız oldu. Ciddi sayıda bina yıkıldı. Sebebi tamamen İzmir'deki depremdaki bütün kayıpların nedeni

kusurdu, insan kusuruydu. Yapılı çevrede olmaması gereken müdahaleler yüzündendi. Aynı yere geliyoruz. O zaman bunları daha çok konuşup, işin yetkilileri olarak akademik yönden en azından ilgili mevzuat, denetim, kontrol sistemlerinin oluşturulmasında daha çok emek harcamamız ve gerektiğinde sürece müdahil olmamız gerektiği aslında açık olarak çıkıyor. Teşekkür ederim bu çok önemliydi. Yani özellikle biz bunu çok yapıyoruz. İşte araba galerileri, kebabçılar vesaire depo gibi sebeplerle konutların altındaki dükkan mekânlarının kontrolsüzce müdahalelere uğraması. Maalesef daha sonraki dönemlerde acılar çekmemize sebep oluyor. Betül Hoca'm çok teşekkür ederim. Yani çok değerliydi. Bir de çok anlaşılır, çok kompakt bir sunumla geldiniz. Çok büyük bir katkı oldu. Ağzınıza sağlık.

Betül Bilge Özdamar: Ben teşekkür ediyorum.

Özgen Osman Demirbaş: Bir kapatmadan önce ben bir noktanın altını çizmek istiyorum. Hem bu yaşadıklarımızı unutmamak, unutulabilecek şeyler değil ama Kahramanmaraş gerçekten çok zor günler geçiriyor. Önce deprem, sonra sel, arkasından hortum yani insan bunun arkasından ne gelecek diyor. Oradaki insanların yaşadıkları tahayyül edilemeyecek kadar kötü. Ama bu işte bize bir kere daha gösteriyor. Yani bunlar kaçınılmaz ve gittikçe de artıyor gibi gözüküyor. Sanki doğa bize artık daha fazla cevap veriyor hâle geldi ya da tahammülü kalmadı bizim doğayı harap etmemize. Dolayısıyla bir an önce daha doğru işler yapmayı öğrenmemiz gerekiyor. Onun için çok değerli görüyorum. Vakit ayırdığınız için bugün ders gününüzdü. Onu bize verdiğiniz için çok teşekkür ediyorum. Tüm katılımcılara çok teşekkür ediyorum. Şimdi demin daha öncede yaşadık benzer bir olayı. Tarhan Bey'le Betül Hanım da çok önceden tanışık çıktılar. Ankara küçük, doğru söylüyorsunuz, ama aslında dünyada küçük. İnşallah daha çok insanı bir araya getirelim bu buluşmalarla. Biz devam edeceğiz. Şimdi müsaade ederseniz kapatmadan önce Hoca'm size sorayım Betül Hoca'm sizin son söz olarak bugünün konuşmacısı sizsiniz. Söylemek istediğiniz bir şey var mı Hoca'm kapanış için, kapatmak için?

Betül Bilge Özdamar: Yok Hoca'm yani şunu bir daha belirtmek istiyorum. Akademisyen olarak bizler gerçekten bu konuları müfredatımıza almak için gerekli, hani akıl birliğiyle, hani nasıl yapabiliriz, nasıl çoğaltabiliriz, ne şekilde öğrenciye bunun bilincini aktarabiliriz? gibi çalışmalar yapmalıyız ki bundan sonraki profesyonel çalışacak olan iç mimarlar daha bilinçli müdahaleler de bulunsun ve tasarımın ilk aşamasından itibaren bu konunun önemi gereği kendi tasarımına dahil etsin.

Özgen Osman Demirbaş: Evet Hoca'm.

Betül Bilge Özdamar: Bunun altını tekrar çizmek istiyorum. Ve hepinizden yani bu konuya ilişkin zaten öyle duyarlıyız, ama belki farklı çalıştaylar, bir araya geleceğimiz projeler vesaireler istiyorum. Talep ediyorum.

Özgen Osman Demirbaş: İnşallah Hoca'm. Biz fakültemizde bu işe de çok önem veriyoruz. Özellikle disiplinler arası çalışma anlamında bütün fakülte olarak büyük bir gönüllülükle ve heyecanla çalışıyoruz. Yeni işler de yapacağız inşallah sizlerin desteğiyle. Çok teşekkür ederim tekrar.

Betül Bilge Özdamar: Ben teşekkür ediyorum.

Özgen Osman Demirbaş: Kapatmadan önce bir sonraki toplantımızın da duyurusunu yapmak istiyorum. Önümüzdeki hafta 1 Mayıs. 1 Mayıs resmi tatil biliyorsunuz, önemli de bir tatil. Dolayısıyla önümüzdeki hafta bu seminerlerimize bir ara vereceğiz. Bir sonraki seminerimizi 8 Mayıs Pazartesi akşamı yapacağız. Artık bahar da geldi. Saat konusunda belki bir revizyona

gitmemiz gerekiyor, ama şimdilik böyle devam edelim dedik. 8 Mayıs 2023 Pazartesi akşamı İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümünden Prof. Dr. Deniz Mazlum. Mimar Hoca'mız bambaşka bir açıdan bakacak. Bu sefer tarihi bir açıdan depremi konuşacağız. "İstanbul'un Tarihindeki Yıkıcı Depremler" başlığı altında "1766 Yılında İki Zelzele-i Şedide" başlığı altında tarihten İstanbul depremlerini, tarihten bakarak bize sunacak. Yine aslında konuya başka bir pencereden bakmış olacağız. Vakti olan herkesi bekliyoruz. Sizleri de bekliyoruz mutlaka aramıza. Önümüzdeki hafta salı günü de artık hepimizin çok özlediği yüz yüze etkinliklerimizden biri olacak kampüsümüzde. Güzel Şile Kampüsümüze vakti olan herkesi bekleriz. Öğlen 13.30'da Şile Kampüsümüzde Kuzey İrlanda'dan Belfast'tan Queen's Universityden bir meslektaşımızı Doç. Dr. Gül Kaçmaz Erk'i ağırlayacağız. Yeni çıkan kitaplarıyla ilgili bir söyleşi yapacak Hoca'mız. O da çok disiplinli, disiplinler arası bir çalışma. Kent, mimarlık ve sinema kesişiminde keyifli olacağını düşünüyorum. Vakti olan olursa Şile'de sizleri ağırlamaktan mutluluk duyarız. Herkese çok teşekkür ediyorum katılımları için, katkıları için. Betül Hoca'm size çok teşekkür ederim. Kırmadınız, çok kısa sürede görüşmek üzere diyorum. Sağ olun.

Betül Bilge Özdamar: Herkese iyi akşamlar diliyorum. Sağ olun Hoca'm.

Özgen Osman Demirbaş: Saygılar, sevgiler.

***** Video burada sona eriyor. *****